

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
sena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opraviščno
(administracijo) in ekspedicija na
velikem trgu h. št. 9, II. nad-
stropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za polleta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na Dunajski cesti
št. 15 v Medijatovi hiši.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Zemljišče in kapital.*)

III.

Iz tega je vidno, da je kapital kultiviranja
zemlje popolno nasproten in tedaj je tudi nje-
gov zemljiščni kredit protinaraven ali bolj re-
koč jednak ničli. Kupi si del kacega devasti-
ranega gozda in pojdi h katerej koli banki
ali posojilnici in prosiš, da ti toliko posodijo
da si boš mogel tam napraviti travnike, njive,
hišo itd., povem ti, da ne boš dobil ni kraja-
carja, če tudi vsa vas za tvojo poštenost ga-
rantira in če si vse kmetijske šole dovršil. Ko
bi bile razmere drugačne, koliko neštevilnih
delniških društev bi v Ameriki obdelovalo ce-
lino in ljudi naseljevalo. Borzijanci vse verja-
mejo, vjameš jih na največi švindelj ali toliko
pa že vedo, da pri kultiviranju ni profita. Ko
bi bili ljudje kapitalično mislili, zemlja bi bila
še zdaj pusta, trnje in osat bi jo pokrivala.

Ali mislili so drugač. Poznali so zapoved
Stvarnikova glasečo se: „Zemlja bodi prekle-
ta zavolj greha, v trudu se boš od nje živil vse
dni svojega življenja. V potu svojega obraza
boš kruh jedel, dokler se ne povrneš v zemljo,
iz katere si vzet.“ Ravnali so se po tej obči
zapovedi ne skrbeč, bo li dobiček velik ali
majhen. In evo sad pokorščine. Delo je na-
ravnih odvzelo prokletstvo nerodovitnosti, pot na
obrazu jo je oplodil; kjer sta prej trnje in
osat rastla, ponuja zdaj lepe sadove človeku
v živž, nikjer sicer v preobilnosti, pa vendar
zadostno, da more človeški rod rasti in se
množiti. Delo pa ni samo naravnih vzelo pro-
kletstva, nego pot na obrazu je postal tudi za
človeka sredstvo sprave in pokore, нравstvene

*) Glej št. 110 „Slov.“ z dne 30. sept. t. l.

povzdige, duševnega napredovanja in pogoj go-
spodstva nad materijalnimi močmi. Zgodovina
dela je tedaj zgodovina kulture in civilizacije.
Kolikor bolj se zapoved Stvarnikova spozna,
to je, kolikor bolj se ljudje trudijo v potu
obrazem, toliko bolj se razvita človeštvo.
Nasprotno pa, kolikor več je nepokornih, to
je kolikor več je taci, ki se ne marajo trudi-
titi in se hočejo živiti le ob trudu družih, bodi
si surovo z ropom in tatvino, bodi si v roko-
vicah s kuponi in dolžnimi pismi, toliko bolj
propada človeštvo.

Največega spoštovanja je vreden kmet, ki
se trudi na zemljišči očetovem. Ljubil je očeta,
zategadelj ljubi tudi zemljišče, katero je oče
tolikokrat močil s potom obraznim. On ga
pridno obdeluje in zemljišče mu da že toliko,
da pošteno preživi sebe in svoje otroke; ako
mu pa kaj ostane, dá zemljišču nazaj, ne bri-
gajoč se, bode li v zemljišči take obresti neslo
kot v posojilnici. Dosti mu je, ker ve, da ni
zgubljen, ampak da bo, če ne njemu, vsaj
njegovim otrokom pomagalo. Otroci ljubijo
njega, ki je zanje toliko skrbel, in zemljišče,
katero je on tako pridno obdeloval. Iz tega
izvira ljubezen družinska in ljubezen do do-
domačega kraja, do domovine.

On ve, da je volja Stvarnikova, da se
trudi; zategadelj se ne trudi samo zaradi do-
bička, temuč z idealnim oziranjem na Boga, za-
tegadelj se ne pogreza v materijalizem, ako-
ravno se vedno bori za vsakdanji kruh. Idealni
ozir na Boga, delo iz viših nagibov ga osvob-
juje podlih strastij in ga dela zadovoljnega.
Idealno delo mu daje v sredi truda in težav,
v sredi pomanjkanja in zatajevanja naj čisteje
veselje, največjo zadovoljnost in najplemeniteje

vživanje. Tak kmet je neodvisen, svoboden,
najkrepkejša podpora Cerki in državi, podlaga
pravi omiki in civilizaciji.

Politični pregled.

V Ljubljani 18. oktobra.

Avstrijske dežele.

Iz Celovca. V deželnem zboru dne
16. t. m. je predlagal poslanec Einspieler z
oziranjem na prenarajeno volitveno postavbo dne
4. oktobra prenarajbo volilne postave za de-
želni zbor tako, da dobe vsi petakarji volilno
pravico in da je v mestnih okrajih vsak kraj
v volilnem redu imenovan kraj tudi volitveni
kraj. Predlog je bil na dnevnem redu 17. t. m.

Spodnji Drauburg na Koroškem
ne dobi okrajne sodnije; zgodilo se je namreč,
kakor je že omenil „Slovenec“ v svojem po-
slednjem listu. Za prosilce je govoril samo g.
Einspieler. Ako se zlože skupaj občine Lava-
münd, Spodnji Drauburg, Leifing, Gutenstein
in Fettengupf in napravi samostalna okrajna
sodnja v Drauburgu je to lepo okrožena okr.
sodnja. V Šent-Pavel imajo ljudje 7—8 ur,
v Bleiburg 4—5 ur, v Spodnji Drauburg bi
imeli samo 3—4 ure. — Poglavitni vzrok, da
se je prošnja odbila, je bilo ugovarjanje go-
spodov v Šent-Pavlu, v Bleiburgu in pri deželni
sodnji, to vendar očitno kaže, da se liberalni
ljudski prijatelji bolj ozirajo na želje urad-
nikov, kakor prostega ljudstva. — O zadnji
šolski debati dostavimo še to, da knezoškoč
Funder niso bili pri seji, so bili drugod za-
držani. Šolski troškovnik je bil sprejet z vsemi
glasovi zoper 1. g. Einspielerja.

Iz Zagreba. V zadevi vojne krajine,

Govor poslanca Kluna

pri blagoslovljeni Vrhniške čitalniške zastave
8. oktobra t. l.

(Konec.)

Poleg bele barve vidimo na narodni za-
stavi pa še modro ali plavo. Modro je naše
nebo, in ako ga tudi za nekoliko časa prevle-
čejo oblaki, ako ga grom in strel pretresa, se
vendar megla kmalo razpode, nevihta pojenja
in nebo se zopet pokaže enako mirno in lepo
modro, kakoršna je bilo prej. Zato pa je modra
barva znamenje stanovitnosti ali nespremenlji-
vosti. Stanovitna je bila doslej naša zvestoba
do Boga, cesarja in domovine, in enako stan-
ovitna hoče ostati. Ako nas tudi morda kaki
hudi dogodki pretresajo, ako nam s smrtjo in
pogubo žugajo, se vendar ne smemo vdati,
ampak stanovitno zdržati v prirojeni zvestobi.
Strele, ki na našem obnebu švigajo, ponehajo
in zopet zamoremo mirno vživati srečo mir-
nega domačega življenja. Da se po nezgodah
in po mnogih neprilicnih dogodkih, ki smo jih
v svojem prizadevanju že doživeli, ne smemo

dati premotiti, ampak da vedno stanovitni osta-
nemo v svojem delovanju za srečo in blagor
mlega naroda slovenskega, nam naj pojasnuje
sledeči dogodek.

V 14. stoletju je živel mlad knez, ki je
sklenil celi svet podjarmiti. Nabral je toraj
trumo vojakov in napadel z njimi prvega na-
sprotnika, potem pa je hotel še druge prijeti.
Pa že pri prvem mu je spodletelo; bil je te-
pen, njegova vojska razkropljena in komaj je
otel svoje življenje. Ker ni mogel dovolj hitro
bežati, skrnil se je v nekem starem zidovju pred
sovražniki, ki so ga po vseh kotih iskali. Srce
mu je bilo vpadlo, in samega sebe se je sram-
oval, da si je tako velike reči domišljeval.
Ko je tako otožno tam sedel, vidil je neko
mravljo, ki je po zidu na kviško plezala in v
kleščah nesla zrno, ki je bilo večji od nje. Pa
pod vrhom je molil iz stene neki kamen, čez
kterega je morala plezati, ako je hotla priti
v mravljišče vrhu zidu. Na vso moč se je
trudila, da bi bila zrnice spravila čez kamen,
pa vse zastonj, mahoma padla je z njim vred
na tla. Nekoliko časa kakor omamljena se
kmalo zopet pobere, zrnice zgrabi in leze

z njim na zid; toda pri omenjenem kamnu se
zopet zvali na tla. Mož je opazoval mravljo
ter našel, da je bila že 69krat padla z zida.
Pa vendar poguma ne zgubi; še sedemdeseti-
krat popade zrno ter ga nese na kviško in
tabart z njim res spleza čez kamen in ga
srečno prinese v mravljišče. To zapazivši je
mož sam pri sebi mislil: Meni je le enkrat
spodletelo in sem ves pobit pa malosrčen;
mravlja je padla 69krat, pa se ni dala ostra-
šiti in naposled je vendar le dosegla, kar je
hotla. Tudi jaz hočem vnovič pričeti, in ko
bi bil zopet tepen, bom vendar le zopet po-
skušal, ker enkrat mi mora obveljati. Res so
se mu posrečile velike reči in tresel se je
pred njim ves tadanji svet, ker ta mož je bil
strahoviti tartarski knez Timur ali Tamerlan
(od l. 1336 do 1405).

Tudi mi se ne moremo ponašati, da bi
bili že vse dosegli, kar za korist in srečo svo-
jega narada za potrebno spoznamo. Mnogo-
krat se nam je že dozdevalo to nemogoče;
bili so časi, ko se je to našim naj boljšim
možem zdelo neizvršljivo; in jim je začelo vpa-
dati srce, a vendar niso omagali. In zdaj že

koliko da ima namreč dajati za skupne zadeve in koliko da ji ostane za domače potrebe, je baron Živkovič v deželnem zboru v Zagrebu v imenu bana podal to-le razlago: Ker tukaj ne gre za deželni troškovnik, marveč za razčlenovanje (inartikulovanje), pri katerem vlada brezpogojno vztraja, bode ban pripravljen, ob svojem času pri stroškovni debati, oziroma v troškovnem odseku, podati razlago, kakoršna je primerna faktušnemu položaju.

Odeček za razčlenovanje (inartikulovanje) je sprejel 17. oktobra z vsemi glasovi zoper jednega (Vojnovičevega) nasvet bana zaradi razčlenovanja ukazov v granici.

V mestni seji v Pragi je župan Černi nanašaje se na svoj govor pri nastopu županstva izjavil, da on ni hotel nikoga razžaliti, da je besedo: slovanska Praga rabil v tem smislu, kakor se govori tudi o zlati Pragi, a nikakor ni hotel reči, da tukaj stanujejo sami Čehi. On hoče pravičen biti tudi drugim narodnostim in na to se zanaša na moše, katere vodijo enaka načela, kakor njega, in ti bodo skrbeli tudi za korist onih, ki tukaj niso zastopani.

Občinski svetovalci, ki so hotli valed njegovega govora izstopiti, so izrekli, ko so zvedeli o tem popravku, da prekličijo svoj izstop, ter hočejo še na dalje ostati v mestnem zboru.

Nemški liberalci se nekako približujejo nemškim konservativcem, ter v njih spoznajo svoje brate po rodu in jeziku. To smisel je zastopal zbor v Beljaku, ki je ponujal zvezo nemškim konservativcem, in je govoril za posvečevanje nedelj in šestno šolsko dolžnost, da se more v ti stvari prijenjati nemškim konservativcem. Ali se bodo vsedli nemški konservativci liberalcem na limanice? Mislimo da ne! Program nemških konservativcev več obsega, kakor samo to dvoje toček; konservativci bodo dobro premislili, preden da se predajo na milost in nemilost svojim dosedanjim nasprotnikom, in zapuste svoje stare zaveznike. Akoravno iz te moke ne bode kruha, vendar se nam kaže, da se Tasffejeva pomirljiva in spravedljiva politika dalje in dalje razširja. — Nasproti tem glasovom, so se čuli iz nemškega tabora drugačni glasovi. Nemški liberalci naj bi se namreč združili z liberalci nemških narodnost in naj bi skupa

osnovali močno liberalno stranko, ki bi zastopala napredek ne glede na jezik in narodnost.

— Tako tedaj liberalni Nemci po eni strani vabijo konservativne v svojo sredo, tem bi bila narodnost poglavitna stvar, o drugem se dajo pogovoriti; a druga stranka pa vabi liberalce iz nemških narodnost, tem bi pa bil liberalizem poglavitna stvar, a drugo pa postransko. — Oboji pa merijo na to, da bi sedanjo večino v državnem zboru razdri; liberalnost je prvim le figov list, s katerim so zakrivali in še sedaj zakrivajo svoje zaničevanje in preziranje nemških narodov v Avstriji, to kažejo povsod, kedar gre na to, da bi se ljudstvu kaj privoščilo, da bi se avtonomija kje razširila; druge vrste Nemci so nemara bolj pošteno, a so idealisti, ki ne računajo z dejanskimi razmerami, Nemci njih programa nečejo sprejeti, Slovani pa tudi niso kratkovidni, da bi uganjali idealno politiko in zapuščali svoje zaveznike, katere imajo pri konservativnih Nemcih.

Iz Lvova. Šolska komisija predlaga v soglasji z nasvetom Čerkavskega, vlada naj se pozivlje, da naj prenarredi državno šolsko postavo, kolikor je utesnila deželni zborom pravico do osnove šole, ki je v državni osnovni postavi deželni zborom odmerjena. — Antonievič (Rusin) je zoper ta nasvet, ker že sedaj deželne postave prelomljajo avtonomijo občin v šolskih zadevah. — Romanovič smatra ta predlog kot protest zoper razžaljenje deželne avtonomije, odobruje ga, pa zahteva, da dež zbor ne čakaje tega nasveta, začne prenarjati šolsko postavo, kolikor sedaj sme. Poročevalec Čerkavski pobija ugovore Antonieviča, ki izvirajo od tod, da se ne poznajo deželne postave. Nasvet šolske komisije se sprejme. Po nasvetu kulturne komisije se pooblašča deželni odbor, da obravnava z vlado zaradi ustanove deželne komisije v zadevah domačege obrta. Nato pride poročilo te komisije o ustanovi dveh nižjih gospodarskih šol, za katere dá deželni zaklad 10.000 gid.

Vnanje države.

Nizozemsko. Vlada je predložila zbornici postavo za znižanje volitvene cencitve. Po nji bi se število volilcev povišalo za 22.000.

Iz Irskega. (Zveza delavcev.) Katoliški škofje na Irskem izvzemši nadškofa v Dublinu, odobrili so zvezo delavcev, katero

je osnoval Parnell in so dovoljli duhovnom stopiti vanjo. Ta zveza ima namen, podpirati delavce, ki so prepojeni iz svoje hiše. Več škofov je bilo voljenih za predsednike takih družeb, in bodo navzočni pri zborovanji te družbe, ki ima biti te dni v Dublinu.

V Kolinu je bil te dni shod bimestalistov (mož, ki se poganjajo za srebrno veljavo, to je da bi za podlago pri cencitvi vrednosti ne veljalo samo zlato, marveč tudi srebro.) — Da bi se namreč zedinili na Nemškem v denarstvu, odpravili so posamezne vcentitve srebra, ali denarje posameznih dežel, a to ni prineslo jednosti v denarstvu, spremenili so veljavo, namesto sreberne veljave (Silberwährung) vpeljali so zlato veljavo (Goldwährung) in ta naj bi veljala povsod po Nemškem.

Imeli so to za velik napredek, a prezrli so dvoje reči pri tem. Ako namreč vsakdo hoče zlata imeti, mora se zelo podražiti, ako se pa vsak hoče srebra znebiti, mora pa srebro zelo v ceni pasti. Oboje se je zgodilo. Potem ko je država pri prodaji srebra zgubila 70 milijonov mark, ni bilo nikjer več kupca dobiti za srebro, tedaj je državna vlada nehala s prodajo, in pustila med ljudstvom za 450 do 500 milijonov tolarjev. — Odsihmal srebro ni več padalo v ceni, srebro je sedaj za 4% dražje od prej, a zlata primanjkuje, in to še boljše obrača oči na se, nego padanje srebra.

Razveljava srebra je oškodovala svetovno kupčijo, kjer je srebrna veljava. Posestniki avstrijskih obligacij, pri katerih se obresti v srebru plačujejo, so zgubili nad 10 milj. mark.

Veliko huji so pa nasledki pomanjkanju zlata. „Zlato ima svojo ceno,“ se navadno govori, a to ni res, ako je zlato dražje, za 1000 mark blaga ni več vredno (Zinsfuss) 1000 mark. Na vnanje to kaže obrestna mera in ndavek (agio). Ker pa delavci največ delajo s tujim kapitalom, tako so oškodovani delavci, ako je zlato drago, a upniki niso nič na boljšem, k večem, ako so liharji pri tem kaj na dobičku.

Ker ni v naši moči, zlata dobiti toliko, kolikor bi ga radi, treba se po tem ravnati. To ni mogoče drugače, da zopet srebro pride v veljavo. A posamezna dežela ne more povzdigniti cene srebru, vse dežele so jednako prizadete, tedaj se morajo združiti vse dežele, da to izpeljejo. Vlade na Francoskem, Laškem, Holandskem, Španskem in v zedinjenih severnih državah v Ameriki so pripravljene to storiti, le Angleško se še obotavlja in Nemčija ne ve, kam bi se obrnila. Na Nemškem se bode stvar odločila, stranka za zlato veljavo, skoraj brez izjeme liberalna stranka in ona za svobodno kupčijo zahteva, naj se še ti srebrni tolarji (450—500 milijonov) prodajo za zlato. Ako se to zgodi, prodajale bodo srebro tudi druge dežele: Holandsko in združene severne ameriške države so že to izrekle, nastopila bi potem kriza za kupčijo, kakoršne še svet ni učakal.

Namen shoda v Kolinu je, da se združijo borivci za dvojno veljavo po vseh deželah, da svet opozorje na nevarnost, katera žuga kupčiji in prometu, da se začena ljudstvo izrekat zoper zlato veljavo. — Stvar je važna tudi za Avstrijo, ki je v tesni zvezi z nemško državo.

Shod bimestalistov v Kolinu je sprejel nasledujo resolucijo: Da se doseže prava razmerna veljava med zlatom in srebrom, je želeli za Angleško in Nemško: 1. Po obeh deželah naj se kuje srebrni denar polne vrednosti poleg drobiža, da tako pride več srebra v rabo med ljudstvo; 2. da Nemčija pobere ves papir in vse zlato spod 10 mark; 3. da

vživamo nekoliko sadu svoje stanovitnosti; dosegli smo nekoliko narodnih pravic, in gotovo bodemo dosegli tudi še vse, ki jih zdaj pogrešamo, ako ostanemo stanovitni v svoji ljubezni do domovine in v zvestobi do presvitlega cesarja, ki vse svoje narode ljubijo z enako ljubeznijo ter iskreno želé, da bi narod naroda ne zatiral, ampak da bi vsi živeli enake pravice! In ravno modra barva na narodni zastavi nas opominja na to stanovitnost in nespremenljivost te naše ljubezni in zvestobe.

Tretja barva je rudeča! Kaj ona pomenja, vsakdo ve; ona je znamenje gorečnosti, zlasti pa znamenje ljubezni, ki naj naša srca ogreva, kakor rudeči ogenj ogreva mrzloto. Rudeča barva pa je tudi znamenje krvi, in zato nas rudeča barva v naši zastavi opominja, da naj bodemo pripravljene, ako bi bilo treba tudi svojo kri dati, za našo ožjo in širjo domovino, za našega presvitlega cesarja. Naši hrabri vojaki so to tudi vselej v resnici spolnovali in naši slovenski polki so se v bitvah za cesarja in cesarstvo vedno odlikovali, ako jih je moralo tudi mnogo izmed njih smrt storiti v boju.

To je toraj pomen narodne zastave, ki smo jo danes blagoslovili in ki nam pred oči stavlja čednosti, s katerimi se je narod slovenski

vedno odlikoval, namreč stanovitno zvestobo in ljubezen do mile naše domovine in do preblagega našega vladarja.

Kadar je pa vojaška zastava blagoslovljena, prisežejo vojski vnovič zvestobo. Tako hočemo danes tudi mi pri novi blagoslovljeni zastavi obljubiti, da hočemo ostati verni otroci matere katoliške cerkve, zvesti sinovi matere Slave in vdani podložniki presvitle rodbine habsburške, s katero smo sklenjeni že 600 let. Ravno drugo leto 11. julija bodemo obhajali spomin te trdne zveze z mogočao Avstrijo. Presvitli cesar bodo sami prišli k tej slovesnosti. Iz vseh krajev naše slovenske domovine bode takrat naše ljudstvo skupaj vrelo, da se vdeleži sijajnih svečanost, da svojemu preljubljenemu cesarju razodene svojo vdanost in zvestobo. Prepričan sem, da bode s premnezimi družimi tudi danes blagoslovljena zastava Vrhniška prišla poveličevati tedanjno slovesnost, in naj bi zgled vrhniške čitalnice posnemala še druga društva, naj bi se dotlej prav veliko zastav napravilo in tedaj zbralo, da bi se slovesnost vršila dostojno in primerno. V tej nadi sklenem z iskrenim klicem: Živio naš presvitli cesar, živila vrhniška čitalnica živila naša domovina slovenska!

Nemčija ne prodaja več srebra; 4. da se poslužuje Angleška banka svoje pravice, ter hrani za založno nekaj srebra.

Nemško in Francosko. Na Nemškem so zelo nejevoljni nad govorom francoskega naučnega ministra. V Tautonville je govoril g. minister o narodni vzgoji mladine in je med drugim rekel, da sme otrok, kedar se uči zemljepisja vprašati, pod katero vlado so bile izgubljene te dežele, ki so na zemljevidih črno pobarvane. K temu pristavi „National-Zeitung“: Ne le monarhistični, marveč tudi zmerni republikanski listi ugovarjajo temu, kar namerava tako odlična oseba, uže s pedagogičnega stališča je nevarno, politiko mešati šolskemu poučevanju. Da se ima misel za maščevanje (revanche) gojiti pri poduku v zgodovini in zemljepisju, ode močno ustreglo gambetovcem.

V Kahiri se je stanje mnogo zboljšalo. Odločno postopanje Riaz-paše se povsod tudi v oddaljenih krajih kaže. Zoper Said bej Kendila, bivšega načelnika v Aleksandriji, so hude pritožbe, da je on bil, ki je ukazal morije 11. julija. 200 Čerkesov, Arnautov in Turkov je prišlo za žandarmerijsko službo v Aleksandrijo.

Iz Kahire. Pismo (Note) ministerstva do Malet-a, angleškega konsula tira ostro kaznen ustašem; potrebno je to zaradi reda in pristavi zraven, da je nevarno pravdo zaradi zagovarjanja na dolgo raztezati, ker to ni po jutrodeželski šegi.

Izvirni dopisi.

Iz Celovca, 14. vinot. (Poslanec Neste. Deželni predsednik.) Veliko nevoljo zbuja med tukajšnjimi narodnimi in katoliškimi krogi obnašanje poslanca za Beljaško okolico, g. župnika Neste-ja. Katoliška stranka ga je bila za kandidata postavila, ker se je nadejala, da bo g. Einspielerju pomagal braniti katoliško stvar; največ pa je dobil slovenskih glasov in ti so odločili, ker se je reklo, da bo tudi Slovencem pravičen. Zdaj pa se ne gane ne za eno, ne za drugo stvar, ampak celó -- z nemškimi liberalci glasuje in se z njimi pajdaši! Ko so v zadnji burni seji vsi poslanci po g. Einspielerju padli, ker je branil katoliško cerkev in slovensko narodnost, se konservativni (?) župnik (!) Neste niti ganil ni ter je še z nasprotniki glasoval! Duhovščina je jako nevoljna in mu hoče uze za upnico poslati. Pa tudi slovenski kmetje bodo godrnjali, če vse to zvejo. To je enkrat gotovo, da naš kandidat nikdar več ne bo! Pravijo, da je bil prej ta dan z liberalci pri banketu vkup, ter da je na liberalne poslance pesmice koval. Če se to godi na zelenem lesu, kaj hočemo od suhega pričakovati! —

Tudi z deželnim predsednikom Schmidtom smo zelo nezadovoljni. Pravijo, da je grofa Hohenwarta lepo prosil, naj zanj govori, da pride za predsednika v Celovec. Hohenwart ga je res priporočil pri grofu Taaffeju, in ta ga je sim poslal s tem namenom, da bi tukajšnji fakcijski opoziciji nekoliko nasproti stopil in slovensko manjšino v svojo obrambo vzela. Dozdaj pa o tem nismo nič zapazili. Ko je g. Einspielerja zavračal, rekel je, da to ni res, da bi bila nova šola brezverska. To je kaj novega, saj liberalci sami pravijo, da je in mora biti šola „confessionslos“, to je, na veroizpovedanje se ne sme poduk prav nič ozirati. Če smejo judovski in luteranski učitelji katoliške otroke poučevati, ali zamorejo taki otrokom vcepiti katoliško mišljenje, kato-

liškega duha? Kako se zamore toraj trditi, da nova šola ni brezverska?

Za Slovence g. Schmidt ni še prav nič storil in verjame to, kar mu nemškutarski župani, grajšaki in fužinarji pripovedujejo, da Slovenci sami zahtevajo nemške šole. Če bi to prav res bilo, ne smelo bi se po njih volji ravnati, kajti otroku se ne sme vse dati, kar zahteva; in ljudje, ki hočejo svoj zarod izobraževati na podlagi tujega jezika, so brezumnim otrokom podobni. Kadar se v državnem zboru slišijo pritožbe nemških občin čez novo šolo, tačas liberalci vselej pravijo: „Saj kmetje tega ne razumijo, tu je treba pedagoge prašati!“ Če pa slovenski kmet, ki sam nobene šole videl ni, in toraj ne more biti strokovnjak v tem vprašanju, izrazi željo po nemški šoli, tačas je pa želja ljudstva sveta reč, ki ne trpi nobenega ugovora! Sicer pa tudi ni res, da bi zahtevali naši kmetje čisto nemške šole; oni bi le radi videli, kakor sim že zadnjič pisal, ko bi se otroci nemški naučili, ker vidijo, da ta jezik potrebujejo pred sodnijami in pred vsakršno gosposko in pa tudi v prometu; tega pa ne pomislijo, da se s tem pokvari ves drugi poduk, in da otroci pridejo iz šole, ne znajući ne nemški ne slovenski, ne pisati ne brati.

Res žalostno je tukaj. Mlajši zarod ne zna slovenski brati, le bolj stari ljudje berejo „Mir“ in bukve Mohorjeve družbe! Pomagajte, slovenski poslanci, da narod na Koroškem ne pogine! Izborite nam narodno ljudsko šolo!

Iz Celovca, 14. vinot. (Iz deželnega zbora.) V današnji seji dež. zbora je prišla v obravnavo prošnja trga Spodnji Dravburg za okrajno sodnijo. Gosp. Einspieler se je potegnil za Dravburžane, ter temeljito dokazal potrebo posebne okrajne sodnije v Dravburgu; toda v nemškem klubu je bilo sklenjeno prošnjo odbiti, in zato so zopet vsi govorniki padli po Einspielerju, namreč dr. Luggin, Rainer in dež. predsednik sam. Poslednji je odgovoril na g. Einspielerjevo opazko, da uradniki v Št. Paulu ne znajo slovenski, ter zatrdil, da znata dva tamošnja uradnika slovenski, ker sta v slovenskih krajih služila. Mogoče, da znata nekoliko besed lomiti, pa pisati gotovo ne znata slovenski. Žalostno je za nas Slovence, da tukajšnji vladni zastopnik pri vsaki priložnosti našim težnjam nasproti stopa!

Dr. Luggin je tudi rekel, da se na Koroškem nikoli ne sme vpeljati slovensko vradovanje. Neki poslušalec je na to uskliknil „oho!“ O prevzetnosti tukajšnjih nemškoliberalcev nimate na Kranjskem nobenega pojma. Po krčmah pravijo: „der windische muss kuschen“ (Slovenec mora molčati, ko pes), v deželnem zboru pa se jamejo porogljivo posmehovati, ko pridejo slovenske pritožbe v razgovor. Kako dolgo bo to še trpelo? — Najbolj čudno je pa postopanje g. dež. predsednika, ki lepo na varnem z večino plava, ko je vendar poslan, pravico enakomerno deliti in slabejšega krivice varovati. To vam je drugi Depretis! Kam bomo vendar prišli, ako pojde tako naprej? Za vlado se tukaj tudi dosti ne menijo, pred „Kranjci“ imajo bolj strah, ker se bojé, da boste vi tukajšnje Slovence nazadnje vendar le zdramili in zbudili! Da bi se le obistinilo!

Iz Štajerskega, 16. okt. (Graškemu „Volksblatt“.) O našem sosednem konservativnem listu „Volksblatt“ v Gradcu bi radi svoje želje razodeli. Pred vsem bi želeli, naj bi ta list bolj globoko segal v javno življenje ter si pridobil več upliva; tukaj bo

treba listu vnanjo obliko spremeniti zlasti napis, kar je mogoče ob koncu starega leta, toraj tudi zdaj reč omenimo. Pravijo, da zunanost tega lista ni vabljliva! Pa tudi zadržek lista lahko drug postane, malo bolj čvrsten; list je, pravijo, bolj nedolžen, nasprotniki se ga ne bojé, nasprotnikom malo imponira, in ga, ali nič, ali le prav malo omenjajo; naj bi postal kar je naša „Südst. Post“ ali koroški „Kärnthner Blatt“. Slišimo, da v Gradcu izhaja še drug list iste barve pa manjši, ki se glasuje „Wahrheitstreue Blätter“ ali kaj takega; to mislimo je preveč, in bi bilo bolje, ako bi se vse moči združile pri enem listu, dokler ta tako močno ne stoji, da se lahko misli na razdelenje. Tudi naj bi list, Slovanom, in še posebej Slovencem sodeželanom postal še malo pravičnejši. V krogu „Volksblattovih“ bralcev je še mnogo predsodkov v tej zadevi, ravnopravnost kot katoliški princip se sme više in natančneje razkladati; gledé nemškega „Schulverein“ še ni vse jasno pri „Volksblattovih“ privržencih, ako konservativni poslanci v deželnem zboru sicer glasujejo za federalistično resolucijo v prvem delu, nikakor pa ne v drugem delu, ki reč še bolj obsojujejo; animoznim biti nasproti kat. vredniku, če tudi slovenskemu, ne treba biti, ki slabo ne misli. Pravijo, da se nekaterim nemškim konservativcem tudi sanja o germanizaciji slov. Štajerja, o lepšem nemškem jeziku od slovenskega, o tem, da je nemški Štajerc sam po sebi več vreden od slovenskega: kar vse nemško konservativni list zabraniti ima; ker imam pred očmi le našo občno reč konservativno ali katoliško poviševati, naj sl. ovo vredništvo naše besede blagovoljno sprejme in spregleda, in hvaležni bomo, ako nas sliši; sicer bi prišli v skušnjavo misliti, da Slovenci od Gradca nemškega nimajo nič pričakovati.

Domače novice.

V Ljubljani, 19. oktobra.

(Narodni volilni odbor.) Letošnje zborovanje deželnega zbora kranjskega bilo je menda zadnje, ker meseca julija prihodnjega leta potekó dosedanji mandati deželnih poslancev in se morajo dotlej izvršiti nove volitve. V Ljubljani se bode 9. novembra t. l. volil tudi še državni poslanec namesto g. viteza Schneida. Narodni deželni poslanci so toraj pred svojim razhodom skrbeli za sestavo eksekutivnega narodnega volilnega odbora, ki bode imel ob času volitev preskrbljevati potrebne reči, volilno gibanje voditi in v ta namen v zvezo stopiti z raznimi volilnimi odbori po deželi. Za mesto ljubljansko ostane narodni volilni odbor, kakor je bil doslej v navadi pri mestnih volitvah. Za deželo pa se je po vsestranskem prevdanku določilo, da v tem odboru naj bodo: 1. Vsi deželni poslanci, katerim je ljudstvo z izvolitvijo že dejansko skazalo svoje zaupanje; 2. župan in podžupan mesta ljubljanskega; 3. predsednik, podpredsednik in tajnik kupčijske zbornice; 4. stolni prošt ljubljanski in prošt novomeški ko za stopaika duhovenstva. Predsednik eksekutivnemu narodnemu volilnemu odboru je dr. Zarnik, njegov namestnika sta gg. Grasselli in Bleiweis, zapisnikarja pa poslanca Klun in Robič.

(V delegacijah) bodo imeli Slovenci letos dva zastopaika; za Kranjsko se jih bode namreč vdeleževal poslanec Klun, za Goriško pa dr. Tonkli, ki se skupaj odpeljeta iz Ljubljane v Budapešto 23. t. m. zvečer. Konservativna stranka bode imela v delega-

cijah 32 udov, (20 iz zbornice poslancev in 12 iz gospodske zbornice), liberalnih udov pa bo 28 (20 iz zbornice poslancev in 8 iz gospodske zbornice). Konservativne poslance vabi grof Franc Falkenhayn k predposvetovanju, ki se bo vršilo 24. t. m. ob 10. uri dopoldne v njegovem stanovanju.

(V torek 17. t. m. je bila slovesno otvorjena šola v Šiški.) Vpisalo se je učencev 120. Tako je dobila Šiška po dolgem prizadevanju svojo šolo; število otrok kaže, da bo šola premajhna, ako se bo prebivalstvo kaj množilo. Šola stane nad 13.000 gld. Ob 9. uri je bila sv. maša v Šiški in potem se je vršila slovesnost otvorjenja. Konečno so bili otroci pogostovani pri Aučniku. Boj obširno prihodnjič.

(Narodna šola.) (Dalje.) Sedaj pride razgovor o učnih pripomočkih, katere so učenci dobivali v roke. Že prvi šolski dan, ko se nauk začne, dobi otrok tablico v roke. Zato se najpred začne razgovor o tablicah, o tem govori g. Podkrajšek, ter priporoča kamenite tablice. G. Stegnar pravi, vsaka šola naj bi imela v inventaru zalogo škrikljatih tablic, katere bi učitelj delil učencem; papirnate tablice so tudi zdravju, t. j. očem škodljive, ker se kmalo obrabijo in se ne poznajo poteze na njih, otrok misle, da ni nič pisal, čedalje bolj pritiska in gleda, in tako se privadi kratkovidnosti. G. Borštnik se popolnoma ujema z g. St. ali prizna, da je velika nadloga zaradi tega na deželi. Tiste majhne tablice imajo navadno prevelik okvir, če si jih otrok priveže, mu pa na tla padejo, nima nič kaj pobratiti. Treba bi bilo, da ima vsaka šola toliko tablic, kolikor otrok in bi se potem tablice otrokom posojevale. Učitelji so se izrekli za načrtane tablice in razgovor je bil, kaki držaji naj se otrokom v roke dajo. G. St. je nasvetoval, da se vsak črtalnik dene v podaljšek, kedar se toliko pokrajša, da ga učenec ne more več pravilno držati v roki. Ta pripusti pripomoček je kratka cev od tenke pločevine črtalnikove debelosti, nataknjena na leseno šibico, kakor je to pri navadnih peresnih držajih. Sploh pa, prej ko otroci začnejo na papir pisati, tem bolje napreduje v pisanji, če dolgo pišejo na tablice dobe težko roko. Na Dunaji so letos vpeljali bele tablice, sicer le-te ugajajo, piše se na nje tudi s svinčnikom, a preveč mažejo. Daljni razgovor je bil tudi o pisankah.

(Kočevske gimnazije slaba stran.) Te dni pride v Ljubljano postaran mož s fantom okoli 13 let starim. Mož je Kočevar, fante pa njegov sin. Trudna, kakor lastovka na morji, sedeta v krčmo, oče ves nejevoljen, sin pa tak, kakor da bi se čutil na svetu odveč. Oba se nekako čudno gledata in osorne besede iz očetovih ust so — kočevske, fante pa odgovarja le premikajoč se na stolu. „I, kaj pa je oče“ — prša slednjič krčmar — „je li to vaš fant? Ste ga gotovo v šolo pripeljali?“ — „Ej, kaj še“ — odgovori oče nejevoljen — „šolo imamo doma v Kočevju, v kateri se še latinski in grški uči, kar pa za nas ni treba. Fanta sem zdaj pripeljal v Ljubljano, da bi ga v kako štacuno spravil, pa ga nobeden noče.“ — „I, zakaj ne“ — prša krčmar — „ali ni priden bil v šoli?“ — „To že“ — od govori stari — „saj imam spričala, pa ga menda nobeden štacunar ne mara.“ — „Pa zakaj ne?“ — In no zato, ker ne zna kranjski. V Kočevju ga nisem mogel nikamer spraviti, ker jih je povsod dosti, potljej sem bil z njim v Novem mestu, pa ga tudi nobeden štacunar ni hotel — zato, ker ne zna nič kranjski. Zdaj sem ga pa v Ljubljano prignal,

pa je ravno tako. Že vidim, da ga bom moral na nemško kam poslati, da bo z njega kaj. Prej smo morali svoje otroke, če smo hoteli, da so se kaj več naučili, pošiljati v Novomesto, kjer so se vsaj nekaj kranjskega naučili; na naši latinski šoli v Kočevju se pa še komaj brati nauče. Bog odpusti grehe tistim gospodom, ki so nam to šolo v mestu naredili! — Tako je govoril pripusti kočevski mož, mi pa temu nimamo nič dostaviti. — Pač, še nekaj, kar se je zgodilo za časa deželnega predsednika Kaline. V isto krčmo je prišel Kočevar ter pravil, da je ravnokar doslužil vojaščino in bil pri deželnem predsedniku s prošnjo, naj bi mu zdaj preskrbel kako civilno službo, do katere ima kot doslužen podčastnik pravico, a Kalina mu je odgovoril, da če hoče dobiti tu kako službo, mora znati vsaj nekaj slovenski. Tega pa mož ni znal, ker je dvanajst let služil pri mornarjih. „Če bi me bili vtaknili k našemu poiku“ — je tarnal mož — „bi se bil kolikor toliko naučil kranjski, kakor vsak Kočevar. Pa so me vtaknili med mornarje, kjer nisem družega slišal, ko laški in nemški. Pritožil se bom zaradi službe dalje, pa ne vem, če bo kaj pomagalo.“ — Čez tri leta je ta mož po Ljubljani prodajal pomaranče kakor drugi, in ko ga je krčmar prašal, če s svojimi pritožbami in prošnjami ni nič dosegel, je rekel: „Nič! Na Nemško nekam so me hoteli vrniti, pa mi ni dišalo. Škoda res, da se nisem nič kranjskega naučil, ker moram zdaj krošnjo nositi, kakor kdo drug, ki ni nič cesarja služil.“

(Vabilo k društveni basedi s plesom), katero priredi narodna čitalnica Ljubljanska v nedeljo 22. oktobra 1882. Program: 1. Herold — Overtura k operi „Zampa“, svira vojaška godba c. k. pešpoika baron Kuhn. 2. Nedvěd — „Vojaci na poti“, besede Gregorčičeve; (novi zbor), poje moški zbor čitalnice. 3. Nagovor — govori gosp. J. Terstenjak. 4. Rossini — Reminiscence z opere „Barbier di Sevilla“, še solo na rogu; svira vojaška godba c. k. pešpoika baron Kuhn. 5. Mohr — „Resnici zmagajo“, (novi zbor), poje moški zbor čitalnice s spremljevanjem godbe. Ples. Začetek ob pol 8. uri zvečer. Ustop k tej veselici imajo le čast. članovi čitalnice. Odbor.

(Živinorejcem!) Dne 30. oktobra t. l. prodajala bo v Kranji c. k. kmetijska družba kranjska domačim živinorejcem pod navadnimi pogoji rudečo pinčgavsko plemeno govedino.

(Matica slovenska) bode imela v soboto 21. t. m. ob 5. uri popoldne 57. odborovo skupščino.

(† Tomaž Volta), znani čevljarški mojster bil je v torek v Zvezdi od mrtuda zadet in je kmalo umrl. R. I. P.

Razne reči.

— Spremembe v lavant. škofiji: Vis. č. g. France Zmazek je dobil županijo sv. Urbana pri Ptujem. Prestavljeni so č. g. kaplani: Jurij Vtičar v Št. II, Geč Fr. k sv. Marku; Purgaj v Ribnico, Wamberger v Poličane, Cajnkark v Svičino, Potočnik v Čadram.

— Umrl je na Dunaji 17. t. m. general Maroičič.

— Uboj. Iz Kamnika se nam je pravilo, da je prišla v torek neka ženska tirjat nekega dolžnika, ki je pa v svoji nevolji tako hudo ženo vdaril, da je takoj umrla.

— Občinski zbor v Trstu je volil prebivalcem Laškega po povodnji poškodovanim 1500 frankov.

— Ogenj na vporji severno-renskega

Lloyda „Frankfurt“ se je pokazal pri zadnjem delu barke. Vsi ljudje so se rešili.

— Jesenska letina. V drugi polovici septembra je skoraj po vsem cesarstvu deževalo, vendar prehudo ne v Galiciji, v okrajih Tešinskem, v dolnji avstrijski ravnini, v Bukovini je bila celo suša. Hude povodnji so bile v Tirolih, v Koratanu, v Dalmaciji, v Tirolih je bila povodenj, ker se je sneg prenaplo topil. Po goratih krajih je bilo še veliko žita spraviti pod streho, a ni bilo mogoče, ker je preveč lilo, in žito je deloma segnjelo.

Turčica se je v Bukovini do dobrega pozorila, in obeta dobre letine, na doljem Štajarskem bode tudi precej dobro, dasiravno je turšičen metulj nekaj škode napravil, na Doljem Avstrijskem in na Moravskem zori turšica še le v drugi polovici septembra. Na severnih Tirolih in predariskem se pa zorenje ravna po toplen vetru široko. Turšico uže pobirajo, dasiravno še ni zrela, ker storži odpadajo zaradi prevelike moče. Po Koratanu je turšica mnogo škode trpela po dežu, na Tirolih so bila turšična polja tu in tam meter globoko pod vodo, tudi je na Tirolih veliko steblov veter polomil. Proso na Štajarskem ni preveč obrodilo. Kjer ajdo sejejo za prvo žito, tam ni bila ravno slaba, kjer je pa sejejo za ozimino, tam ne bode posebno dobra. —

Javne dražbe.

20. oktobra. 1. eks. držb. pos. Valentin Rozman iz Nemških rot 445 gld. Radoljica. 1. eks. držb. Andreja Repe 4016 gld. iz Želeč Radoljica. 1. eks. držb. Janez Pugelj Kosez 780 gld. Bistrica. 1. eks. držb. pos. Kat. Mohar Votavlje 1945 gld. Litija. 1. eks. držb. pos. Peter in Marija Rolih 650 gld. Bistrica.

Umrla so:

14. oktobra. Ana Majžel, 50 let, ostrupljenje krvi. — Marija Mohar 5 let, jetika.

16. oktobra. Anton Hribar pljučna jetika.

Poslano.

V vašem častitem listu dne 23. sept. t. l. št. 107, se tudi čita: „da je predsednik goriške čitalnice ob priliki svojevoljno postopal in da je ta sklepe čital. odbora, ki je določil več udov za deputacijo, kar prezrl?“

Vsled sklepa čitalničnega odbora dne 6. oktobra t. l. je slavno vredništvo naprošeno v pr. hodnjo številko sprejeti naslednji popravek:

Odbor čitalnični je izvolil v deputacijo, ktera bi se imela našemu presvitemu cesarju pokloniti, predsednika in dva odbornika.

Predsednik čitalnični je komaj za dnji dan izvedel, da izvoljena odbornika se deputacije ne moreta vdeležiti. Ker pa ni imel časa, da bi namestnike si pridobil, moral je sam hote ali nehote društvo zastopati.

Vzrok, da je bila goriška čitalnica pri poklonitvi samo po predsedniku zastopana, je tedaj le pomanjkanje časa, a ne svojevoljno postopanje predsednikovo.

Z odličnim spoštovanjem

Odbor slovenske narodne čitalnice

V Gorici 10. oktobra 1882.

Zahvala.

Gospod Teodor Sidoli, direktor cir-kusa, zdaj v Gradcu, je svojemu naznanilu, da mu letos uže ni moči upotrebljevati tukajšnjega mestnega magistrata dovoljenje, da si za meseca oktobra tukaj sme postaviti cirkus, priložil petnajst forintov za ljubljanske mestne ubožne.

Sprejem tega blagotovega darila se hvaležno potrjuje.

Ljubljanskega ubožnega zavoda
upraviteljstvo

v 13. dan oktobra 1882.

Prvosodnik-župan: Grasselli m. p.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.